

KUDUZ
HALA ÖLDÜRÜYOR!

Dünyada...
Her 10 Dakikada 1 Kişi Ölüyor...
OIE: <http://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/rabies-portal/>

28 Eylül Dünya

KUDUZ Günü...

28 Eylül Dünya Kuduz Günü⁽¹⁾... **NEDEN?**

- Çünkü dünyada **KUDUZ** aşısını ilk **bulan** büyük bilim insanı **Louis PASTEUR** (27 Aralık 1822- 28 Eylül 1895) **123 yıl** önce **bugün** (28 Eylül 1895'de) aramızdan ayrıldı...
- Dünya **Bilimine**, İnsan ve Hayvan Sağlığı açısından **Temel Sağlık Hizmetlerine** katkıları (Pastörizasyon, Fermantasyon, Sterilizasyon vs.)'ndan dolayı **bütün insanlık Louis Pasteur'e** minnettardır.

— Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü(**DSÖ/WHO**) ve diğer uluslararası sağlık kuruluşları (**OIE**, Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü) hem **kuduz aşısını** bulan Kimyacı ve Dr. Mikrobiyolog Louis Pasteur'e minnettarlığın bir ifadesi ve hem de çok eski çağlardan beri insanlığın “başbelası” olan bu Viral **Zoonotik Enfeksiyon** hastalığı hakkında bir **farkındalık yaratmak**, insanları ve hayvanları KUDUZ VİRÜSÜNDEN KORUMAK için, 28.9.2007'den beri her yıl **28 Eylül** günü **DKG(Dünya Kuduz Günü/ WRD**, World Rabies Day) olarak **anılmaktadır**. Bu amaçla o tarihten beri **ulusal**⁽²⁻⁵⁾ ve **uluslararası**⁽⁶⁻¹⁰⁾ düzeyde toplumu ve risk gruplarını **bilgilendirici etkinlikler** düzenlenmektedir.

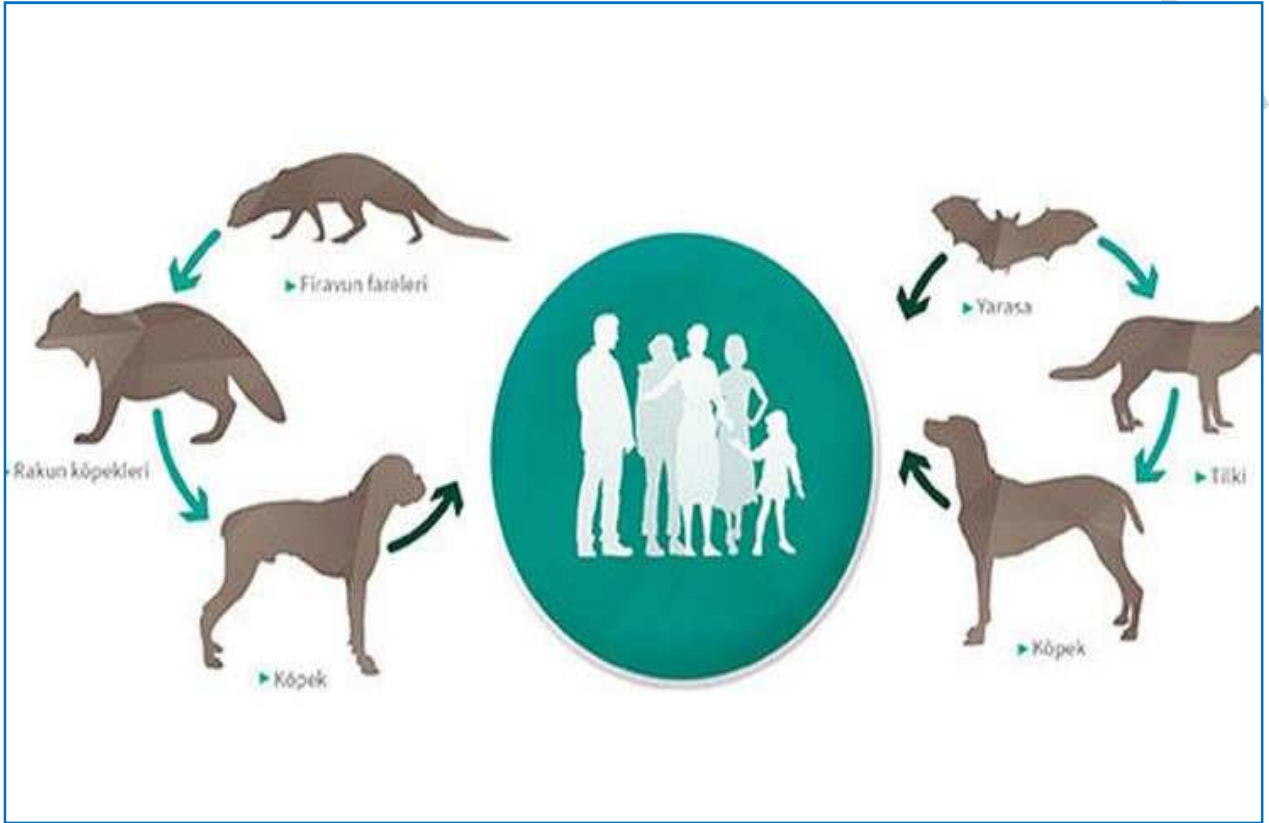
Kuduz hastalığı dünyanın en eski hastalıklarından biri olmasına rağmen, **OIE** (Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü) verilerine göre hala (21. Yüzyıl da bile) **yılda 70.000 insan ölmektedir**⁽¹¹⁾. Üstelik ölenlerin çoğunluğu **korumasız çocuklar!**

Günümüzde bu durum **İnsan Sağlığı** ve **Hayvan Sağlığı** bakımından önemli bir **Veteriner Halk Sağlığı** sorunudur. Bu durum **toplum sağlığı**, **hastalık yükleri** ve **sağlık ekonomisi** yönüyle ciddi tehdittir.

- **Kuduz hastalığı**, yaklaşık **%100 öldürücü**,
- Fakat **aşılama** ile **%100 korunabilir** Viral bir Enfeksiyondur.

➤ Yine **OIE** verilerine göre, insan olgularının **%95'i sokak köpeklerinden** kaynaklanan, bulaşıcı hastalıktır.

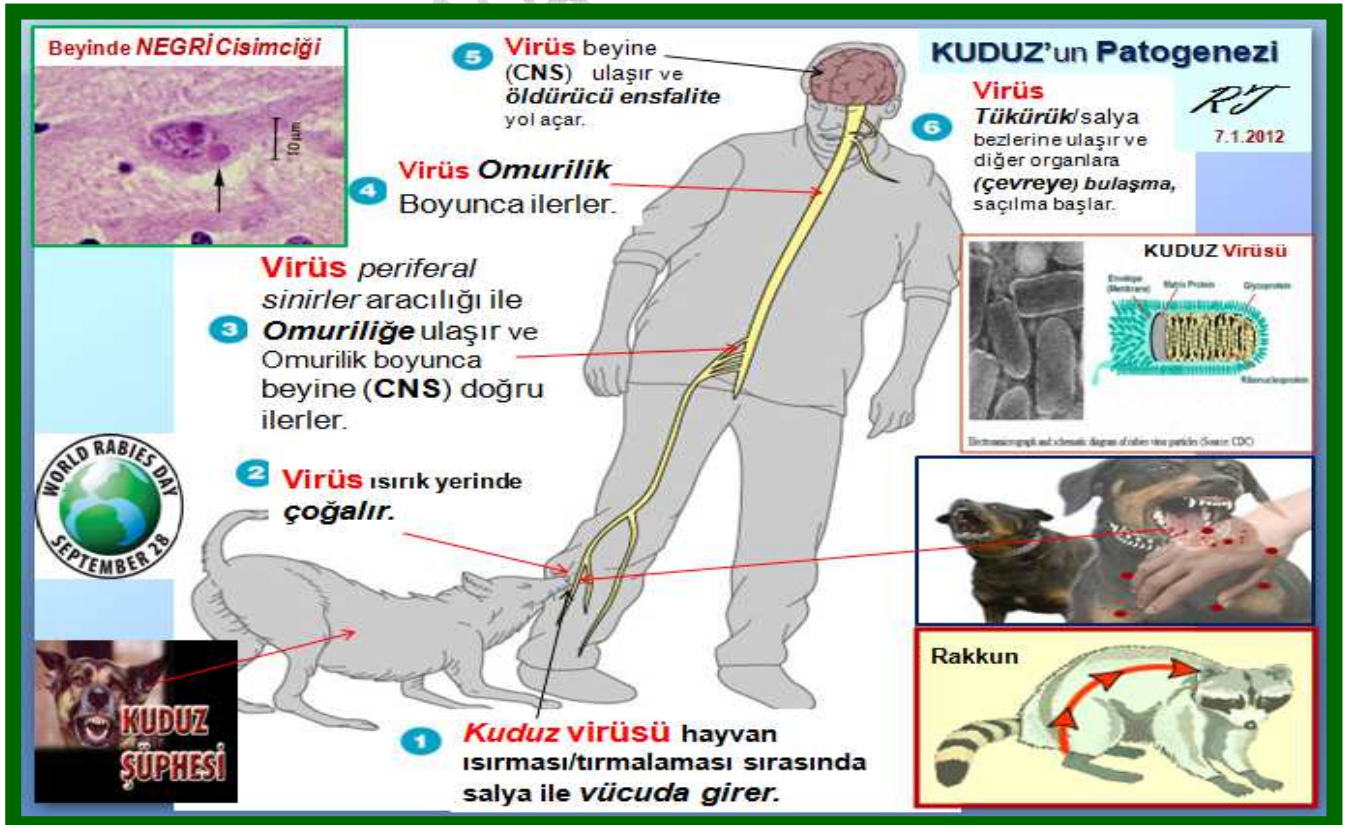
➤ **Kuduz Virüsünün Bulaşması...**

Kuduz Hastalığı yukarıda görüldüğü gibi vahşi hayvanlar arasında (**Orman Kuduzu**), vahşi hayvanlardan evcil hayvanlara (Köpek, Kedi ve diğer hayvanlara) ve başta aşısız/sokak köpekleri olmak üzere evcil hayvanlardan da insanlara bulaşır (**Şehir Kuduzu**). Burada kentleşmenin hızla arttığı ve şehirlerde sahipsiz (başiboş), **aşılarının** “tam yapılip yapılmadığından” **emin olunamayan** sokak

hayvanlarının sayıca arttığını dikkate alınır ise; **orman kuduzu**nu canlı tutan vahşi hayvanlar ile insanlar arasındaki bulaştan sokak köpeklerinin %95 sorumlu olduğunu vurgulamakta yarar var. Bu bağlamda, **İnsan kuduz olguları** çoğunlukla **virüsle enfekte** (virüsü açıktan veya gizlice taşıyan) **hayvanların insanları ısırması**, tırmalaması veya taşıyıcı enfekte hayvanların insanları **yalaması** ile veya diğer yaralanmalar nedeniyle hasta hayvanların **salyasının** insana bulaşması ve virüsün açık yaradan vücuda girmesi ile bulaşır. (Aşağıdaki şekli inceleyiniz.)

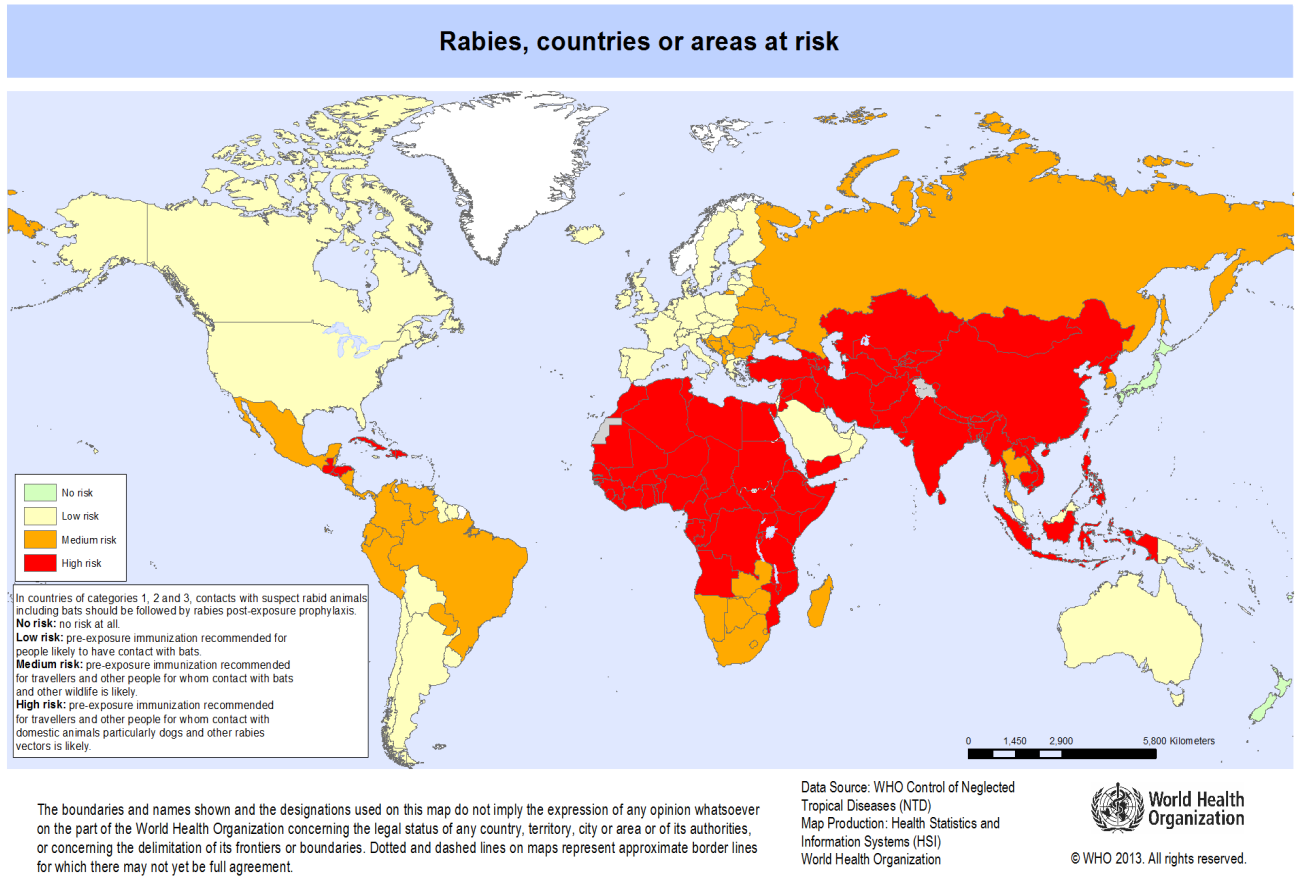
➤ Kuduz Hastalığının Oluşum Mekanizması

Kuduz Hastalığı hem **hayvanlarda** ve hem de **insanlarda** gerekli koruma önlemleri alınırsa, hayvanlar “gerektiği gibi” aşılanır ise %100 korunabilir bir “**eski zoonotik** enfeksiyondur”.

- **Kuduz Hastalığından Korunmak** için,
- ✓ **İNSANLAR** şüpheli durumlarda **doktorlarına** (*en yakın sağlık kuruluşuna*) başvurmalı ve gerekli tıbbi müdahaleyi yaptırmalı...
 - ✓ **Şüpheli hayvan** veya hayvanlar ile ilgili **en yakın** Hayvan Sağlığı kuruluşuna (Belediye veya serbest çalışan Veteriner Hekimlere veya İlçe Tarım Müdürlüklerindeki Veteriner Hekimlere) başvurmalı ve gerekli müdahalenin yapılmasını ve sağlık kuruluşları arasında iletişim sağlanmalı, ilgililerden gerekli sağlık hizmeti alınmalıdır.
 - ✓ **DSÖ'nün 2013** verilerine göre (yukarıda görüldüğü gibi) Kuduz **dünyanın 2/3'de** yaygın olarak görülmektedir.
 - ✓ Aşağıda ki haritaya göre, **Türkiye** **yüksek riskli** ülkeler arasında değerlendirilmektedir. Bu bakımdan kuduz hala önemli **halk sağlığı** sorunu olarak ciddiyetini korumaktadır.

✓ Diğer enfeksiyonlarda olduğu gibi **kuduz olmamanın yolu, korunmaktır.**

➤ Şehir kuduzunun **temel bulaştırıcı** sahipsiz, başıboş, **aşısız sokak köpekleri** olduğundan, Sağlık Otoriteleri (**OIE, DSÖ**) **2030** yılına kadar aşılama yoluyla köpeklerden Kuduz virüsünü **eradike etmeyi** (yok etmeyi) planlamaktadır.

- Hayvanları aşılatma, şüpheli durumlarda doktora başvurma, kuduzdan korunmanın en temel yoludur.
- Çünkü sağlıkta “**korunma**, sağaltımdan daha yaşamsal önemdedir.”
- Günümüzde diğer enfeksiyon hastalıklarından korunmada olduğu gibi **kuduzdan korunma** ve insanların sağlıklı çevrede, güvenli olarak yaşamaları için, mutlaka Veteriner Hekimler ve Hekimler **mesleklerarası işbirliği** yapmalı; enfeksiyonsuz ve salgınsız bir dünya ve **insan/hayvan refahını** artıran ortamlarda yaşamak için **TEK SAĞLIK yaklaşımı içselleştirilerek** çalışılmalıdır. Bilgi ve deneyim paylaşımı olmayan sağlık hizmeti yaklaşımları, önlenemeyen kuduz, *durdurulamayan* “**yeniçikan**” enfeksiyonlar demektir.
- **Tek Sağlık** yaklaşımı, **her 10 dakikada bir insanın** ölmemesi demektir.
- Aynı zamanda **Tek Sağlık** yaklaşımı, 21. yüzyılda hızla önem kazanan ve öncelenmesi yaşamsal değer taşıyan **Koruyucu Sağlık Hizmetlerinin** temelini oluşturmaktadır. (28.9.2018)

Dr. Öğr. Üyesi Rüştü Taştan, DVM, PhD

KAYNAKLAR:

- 1) **WHO:** World Rabies Day, http://www.who.int/rabies/WRD_landing_page/en/
- 2) **EKMUD:** Dünya Kuduz Günü; <http://ekmud.org.tr/haber/25-dunya-kuduz-gunu>
- 3) **TVHB:** Dünya Kuduz Günü Basın Bildirisi, http://tvhb.org.tr/haber/dunya_kuduz_gunu_basin_bildirisi
- 4) **İzmir VHO:** Zoonozlarla Mücadelede Veteriner Halk Sağlığı ve Tek Sağlık. Erişim: <http://fliphtml5.com/itjm/gdcv/basic/51-84>
- 5) **İzmir VHO:** 28 Eylül Dünya Kuduz Günü, <http://www.izmir-vho.org/haber-739-28-eylul-dunya-kuduz-gunu.html>
- 6) **KLİMİK;** <https://www.klimik.org.tr/2017/09/28/bugun-28-eylul-2017-dunya-kuduz-gunu/>
- 7) **CDC;** <https://www.cdc.gov/rabies/>
- 8) **WHO:**http://www.who.int/rabies/United_agaisnt_Rabies_collaboration_builds_skills_and_knowledge/en/
- 9) Zero By 30 The Global Strategic Plan; <https://rabiesalliance.org/resource/zero-30-global-strategic-plan-end-human-deaths-dog-mediated-rabies-2030>
- 10) **GARC** (Küresel Kuduz Kontrolü Birliği); <https://rabiesalliance.org/news>
- 11) **OIE;**http://www.oie.int/fileadmin/home/eng/Media_Center/img/P_ortail%20rage/RabiesStillKills.gif

28 Eylül DÜNYA KUDUZ GÜNÜ